

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 16.12.2008
KOM(2008) 876 endelig

**KOMMISSIONENS MEDDELELSE TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Samhørighedspolitik: realøkonomiske investeringer

KOMMISSIONENS MEDDELELSE TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Samhørighedspolitik: realøkonomiske investeringer

1. INDLEDNING

I forbindelse med den globale finansielle krise og den nuværende økonomiske afmatning yder EU's samhørighedspolitik et vigtigt bidrag til den europæiske økonomiske genopretningsplan¹. Som Fællesskabets største kilde til realøkonomiske investeringer yder samhørighedspolitikken et vigtigt bidrag til offentlige investeringer, også på regionalt og lokalt plan. Den er det vigtigste udtryk for europæisk solidaritet, og støtten har de mest trængende EU-borgere som målgruppe. I perioden 2007-2013 vil der gennem samhørighedspolitikken blive investeret 347 mia. EUR for at øge væksten og bidrage til økonomisk og social samhørighed.

Samhørighedspolitikken er udformet med intelligente investeringer for øje. Mere end 65 % eller 230 mia. EUR af de samlede bevillinger er "øremærket" til investeringer² inden for de fire prioriterede områder – borgere, virksomheder, infrastruktur og energi samt forskning og innovation - under EU's fornyede Lissabonstrategi for vækst og jobskabelse. Samhørighedspolitikken giver næring til sammenhængende udviklingsstrategier og bidrager til økonomisk vækst og social udvikling på mellemlang sigt. Den er også en stabil, sikker og målrettet finansieringskilde, som kan bruges til at fremme økonomisk genopretning. Fokus og stabilitet er en forudsætning for at skabe tiltro, genoprette tillid og lette investeringer.

Selv om det endnu ikke er muligt at få et klart indtryk af nedgangens omfang, vil følgerne sandsynligvis få konsekvenser i vide kredse. I nogle medlemsstater er arbejdsløsheden allerede ved at stige, og ifølge erhvervsindikatorerne er der tale om en dramatisk udvikling i negativ retning. Forskellige konsekvenser for medlemsstater og regioner vil afspejle sig forskellige konsekvenser for de enkelte borgere. I tider med økonomisk tilbagegang rammes de mest sårbare, f.eks. socialt udstødte og arbejdsløse, hårdest.

I sådanne tider spiller den offentlige sektor en vigtig rolle, for den skal sikre solidaritet og genoprette tilliden, navnlig ved at sørge for yderst tiltrængte offentlige investeringer, som kan fremme den indenlandske efterspørgsel på kort sigt og få økonomien styret ind på en bæredygtig udvikling på mellemlang sigt. Det er her samhørighedspolitikken kan spille en vigtig rolle. Da presset på statsbudgetterne som bekendt kan forhale planlagte investeringer, bør samhørighedspolitikens midler og prioriteter realiseres hurtigere og muligvis ligefrem koncentreret i opstartsfasen for at give økonomien en rettidig saltvandsindsprøjtning og sørge for støtte til borgere, som er ramt af krisen. Programmerne under samhørighedspolitikken har det potentiale og den fornødne fleksibilitet, der skal til for at sikre, at målrettet bistand kan ydes her og nu til at dække prioriterede behov og fremskynde udgifter inden for de områder, som har størst vækstpotentiale.

¹ Den europæiske økonomiske genopretningsplan, KOM(2008) 800 af 26.11.2008.

² Medlemsstaternes og regionernes gennemførelse af Lissabonstrategien for vækst og beskæftigelse ved hjælp af EU's samhørighedspolitik, 2007-2013, KOM(2007) 798 af 11.12.2007.

Makroøkonomisk stabilitet og strukturreformer er en forudsætning for en vellykket samhørighedspolitik sammen med passende institutionelle rammer. De samlede planlagte offentlige investeringer i perioden 2007-2013 tegner sig i gennemsnit for næsten 6 % af det forventede BNP³. I nogle medlemsstater vil samhørighedspolitikens bidrag udgøre over 50 % af de samlede offentlige investeringer. En passende tidsmæssig tilpasning af samhørighedspolitikens midler kunne tilvejebringe en økonomisk saltvandsindsprøjtning på kort sigt, samtidig med at der fortsat fokuseres på de muligheder, der ligger i medlemsstaternes økonomier for vækst på mellemlang og lang sigt.

De medlemsstater og regioner, som har held til at realisere programmernes målsætninger hurtigt, kan afbøde virkningerne af den økonomiske afmatning, navnlig i de konvergensregioner, som har adgang til større støtte. Hvis alle programmerne også fremover fokuserer på vækst og jobskabelse, kan de medvirke til sikre hurtigere genopretning, når økonomien begynder at komme sig over det nuværende chok. I betragtning af den komplementaritet, der er mellem samhørighedspolitikens prioriterede indsatsområder og målsætningerne for EU's sektorpolitik, får en hurtig gennemførelse af programmerne endnu større betydning for konkurrenceevnen på lang sigt.

Denne meddelelse fremlægges til støtte for den europæiske økonomiske genopretningsplan og har til formål at fremhæve den store betydning, som de planlagte investeringer i forbindelse med samhørighedspolitikken har for realøkonomien, og beskrive en række forslag til foranstaltninger, som kan fremskynde det bidrag, der kan ydes gennem investeringerne i forbindelse med samhørighedspolitikken.

2. INVESTERINGER I FORBINDELSE MED SAMHØRIGHEDSPOLITIKKEN AF ENDNU STØRRE RELEVANS FOR REALØKONOMIEN

I den nuværende økonomiske situation kan investeringer give en saltvandsindsprøjtning på kort sigt, samtidig med at der fortsat fokuseres på vedvarende langsigtede realøkonomiske udfordringer: investeringer i prioriterede infrastrukturer og energi, i virksomheders produktionskapacitet og i menneskelig kapitals potentiale. Det er helt afgørende at blive ved med at fokusere på bæredygtige investeringer.

2.1. Mennesker

Genopretningsplanen har til formål at fremme et omfattende "europæisk initiativ til støtte for beskæftigelsen", og heri fremsættes der forslag om at forenkle Den Europæiske Socialfonds (ESF) kriterier og fremskynde forskudsbetalinger fra begyndelsen af 2009. Hvis der opnås enighed, vil medlemsstaterne på et tidligere tidspunkt få adgang til op til 1,8 mia. EUR med henblik på de kortsigtede prioriteter, der beskrives nedenfor. Det skønnes, at ca. 1,5 millioner arbejdsløse på den måde vil kunne få støtte på et tidligere tidspunkt gennem hurtig cash flow.

- Aktivering og aktiv inddragelse som led i flexicurity-strategier: Hovedtanken med flexicurity er at beskytte beskæftigelsen og langsigtet beskæftigelsesevne frem for bestemte job. De vigtigste målsætninger i forbindelse med dette begreb, dvs. tilpasning til ændringer og lettere jobskift, er særligt relevante under de nuværende økonomiske omstændigheder. Flere medlemsstater er allerede ved at indføre flexicurity-strategier, og de

³ Jf. Kommissionens kommende meddelelse om forudgående vurdering af additionalitetsprincippet 2007-2013.

har alle forpligtet sig til at anvende samhørighedspolitikken til at forbedre beskæftigelsesevnen.

Fleksibilitet i kontrakter kombineret med en mere aktiv arbejdsmarkedspolitik kan føre til en hurtig politisk løsning. De dårligst stillede arbejdstagere rammes ofte som de første ved en økonomisk nedgang, og de vil få sværest ved at komme tilbage til arbejdsmarkedet. De politiske beslutningstagere bliver nødt til at udbygge aktive og forebyggende arbejdsmarkedsforanstaltninger for at forhindre langtidsledighed og særlig fokusere på sårbare grupper, navnlig ældre arbejdstagere, lavtuddannede og minoriteter. ESF kan hurtigt gribe ind og lette jobskift ved at sørge for specialuddannelse, personlig jobvejledning, lærepladser, beskæftigelse med økonomisk støtte samt tilskud og mindre kreditter til selvstændige og iværksættere. Der er allerede stillet 21,7 mia. EUR til rådighed til at lette adgangen til beskæftigelse på den måde ud over de 10 mia. EUR, som er afsat til at forbedre aktiv inddragelse af dårligt stillede borgere. For at afbøde virkningerne af krisen og fremme social inddragelse kunne foranstaltninger til støtte for dårligt stillede borgere gøres til prioriterede indsatsområder for ESF.

Vellykkede jobskift efter tab af arbejdspladser forudsætter desuden en hurtig indsats af høj kvalitet fra arbejdsformidlingens side. Gennem samhørighedspolitikken ydes der et bidrag på 2,2 mia. EUR til udbygning af arbejdsmarkedsinstitutioner, og der kan snart blive behov for mere. I tilfælde af negative beskæftigelsesprognoser burde medlemsstaterne udvide den offentlige arbejdsformidlings rolle som hovedaktør, når det drejer sig om at sørge for effektiv målretning af aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger og bedre overensstemmelse mellem kvalifikationer og job.

Det er kun muligt at gøre en effektiv indsats for at afbøde krisens indvirkning på beskæftigelsen og de sociale forhold og mere generelt at sikre effektiv gennemførelse af flexicurity-relaterede arbejdsmarkedsreformer, hvis arbejdsmarkedets parter deltager aktivt i arbejdet. ESF yder finansiel støtte til at udbygge den sociale dialog og gennemføre fællesaktioner, som iværksættes af arbejdsmarkedets parter.

- Tilpasse kvalifikationer til arbejdsmarkedets behov: Manglende overensstemmelse mellem de kvalifikationer, der udbydes og efterspørges på arbejdsmarkedet, giver i stigende grad anledning til bekymring i de fleste medlemsstater, og den finansielle krise vil på kort sigt forværre den manglende balance på arbejdsmarkedet. Selv om der ikke bør ses bort fra områdets målsætninger på mellemlang og lang sigt, er det dog vigtigt at fokusere på omgående opgradering af kvalifikationer, navnlig inden for sektorer med mangel på arbejdskraft. Erhvervelse af nye kvalifikationer kan fungere som et vigtigt proaktivt middel til at bevare og øge beskæftigelsesevnen samt til at sikre bedre beskyttelse mod tab af arbejdspladser.

Det er nødvendigt at gøre en massiv indsats for at opgradere kvalifikationer på alle kvalifikationsniveauer, udvikle menneskelig kapital og sørge for reel investering i uddannelse, hvis det skal lykkes at vende udviklingen i EU mod genopretning, reagere over for demografiske ændringer og drage fordel af overgangen til en energieffektiv økonomi med lavt kulstofforbrug. I anerkendelse af, at investering i uddannelse giver et stort økonomisk udbytte, er ESF's ressourcer til forbedring af menneskelig kapital i programmeringsperioden 2007-2013 blevet forøget til ca. 25 mia. EUR. Endvidere er der afsat 13,5 mia. EUR under samhørighedspolitikken til at støtte arbejdstageres, virksomheders og iværksætteres tilpasningsevne, hvilket også indebærer udvikling af systemer til foregribelse af økonomiske ændringer og fremtidige krav til arbejdspladser og

kvalifikationer. Det er helt centralt at foregribe fremtidige behov for kvalifikationer, ikke mindst med henblik på at forberede økonomisk fremgang. "Nye kvalifikationer til nye job"-initiativet⁴ vil bidrage til at nå dette mål.

Medlemsstaterne opfordres derfor til at:

- investere i de relevante flexicurity-elementer, navnlig gennem bedre aktiveringsordninger, for at sikre omgående reintegration af ledige arbejdstagere på arbejdsmarkedet
- give ESF's programmer nyt fokus, hvis det er nødvendigt, ved at koncentrere dem om de grupper, der er hårdest ramt af krisen
- opretholde investeringer, som har til formål at forbedre uddannelsernes kvalitet og øge kvalifikationsniveauer generelt, navnlig for lavtuddannede og dårligt stillede grupper
- bruge samhørighedspolitikken til at forbedre mulighederne for at foregribe udviklingen og skabe overensstemmelse mellem kvalifikationer og eksisterende og forventede ledige stillinger.

2.2. Virksomheder

Sunde, innovative og dynamiske virksomheder er naturligvis nøglen til tackle økonomisk nedgang og en af de største udfordringer for vore dages globale økonomi. Små og mellemstore virksomheder er de mest sårbare i forbindelse med en kreditstramning. Kreditstramningen kan i første omgang opfattes som en af følgerne af krisen i banksektoren, men den vil blive forværret af større modvilje mod risikotagning i kreditinstitutionerne, og det er af større betydning. Ringere efterspørgsel vil få virksomhederne til at reducere deres aktiviteter og investere mindre, navnlig i innovation, som hovedsagelig er baseret på langsigtede "immaterielle" investeringer.

- Adgang til finansiering er naturligvis af allerstørste betydning, når det bliver vanskeligere for virksomheder, navnlig nystartede og små og mellemstore virksomheder, at finde finansiering i et risikosky økonomisk klima. Kommissionen har gjort en aktiv indsats for at støtte brug af revolverende midler, f.eks. gæld, egenkapital og garantier, som supplement både i forbindelse med EU's rammeprogram for konkurrenceevne og innovation og samhørighedspolitikken. For at give EU's investeringer i den indeværende programmeringsperiode en større løftestangeffekt har Kommissionen og Den Europæiske Investeringsfond (EIF) iværksat Jeremie-initiativet ("Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises"), som fokuserer på oprettelse af nye virksomheder og udvidelse af små og mellemstore virksomheder. Da den finansielle krise og den økonomiske nedgang begrænser de offentlige budgetmidler, har vi nu også mere end nogensinde før brug for at gå bort fra de traditionelle finansieringsmodeller, som kun omfatter tilskud, og over til midler, som skal tilbagebetales.
- Mikrokreditter: Kommissionen har været mere opmærksom på den afgørende rolle, som mikrovirksomheder spiller, og finansieringsformer skræddersyet til deres behov⁵. Den 10. september 2008 iværksatte Kommissionen og EIB-gruppen Jasmine-initiativet ("Joint

⁴ KOM(2008) 868 af 16.12.2008.

⁵ "Et europæisk initiativ til udbredelse af mikrokreditter for at fremme væksten og beskæftigelsen", KOM(2007) 708 af 13. 11. 2007.

Action to Support Micro-Finance Institutions in Europe") for at tilvejebringe forskellige former for teknisk og finansiell bistand hovedsagelig med det formål at hjælpe mikrokreditydere, der ikke er kreditinstitutter, med at forbedre kvaliteten af deres operationer, udvide deres aktiviteter og blive bæredygtige. Projektet vil omfatte en indledende fase på tre år fra 2009-2011 med et anslået samlet budget på ca. 50 mio. EUR.

- Direkte støtteforanstaltninger for virksomheder: I forbindelse med samhørighedspolitikken er der afsat ca. 55 mia. EUR mellem 2007 og 2013 til virksomhedsstøtte, hvoraf en stor del vedrører direkte støtte til innovation i små og mellemstore virksomheder, herunder klynge støtte. Mange af de programmerede aktiviteter er på linje med de mere umiddelbare tiltag, som der er brug for til at tackle den nuværende økonomiske situation, idet der navnlig fokuseres på vigtige langsigtede realøkonomiske udfordringer for virksomhederne. Der lægges bl.a. vægt på udnyttelse af det potentiale, der ligger i ikt-applikationer, teknologier med lavt kulstofforbrug og miljøvenlige produkter, produktionsteknikker og energieffektive processer.
- Kapacitetsopbygning: Hvis det offentlige politikker skal være effektive, kræver det en kompetent og effektiv forvaltning, som er upartisk og klientorienteret. Navnlig i økonomiske nedgangstider vil en indsats for at udbygge institutionel og administrativ kapacitet, som sigter mod at skabe et stabilt erhvervmiljø, medvirke til at fremme strukturelle tilpasninger og skabe vækst og beskæftigelse. Begrænsning af regler og administrative byrder for virksomheder bidrager til at øge produktiviteten og styrke konkurrenceevnen. ESF yder 2 mia. EUR i støtte til institutionel kapacitetsopbygning og administrativ reform. Aktioner inden for dette område kan reducere erhvervslivets administrative byrder væsentligt og hjælpe flere borgere med at blive iværksættere. Hertil kommer også muligheden for at sikre, at en virksomhed kan oprettes uanset hvor i EU inden for tre dage uden omkostninger og via et centralt kontaktpunkt.

Medlemsstaterne opfordres derfor til at:

- søge at sikre, at der investeres i virksomheders konkurrenceevne på lang sigt, navnlig små og mellemstore virksomheders, og om muligt at fremskynde sådanne investeringer
- øge støtten til dem, der mister deres arbejde i forbindelse med den nuværende krise, herunder med mindre tilskud og kreditter til at starte egen virksomhed, ved at tilvejebringe iværksætter- og grundlæggende ledelseskvalifikationer
- øge brugen af Jeremie-initiativet omgående og fremskynde gennemførelsen heraf ved at undertegne holdingfondaftaler med EIF og/eller andre finansielle institutioner
- udnytte synergierne mellem de finansielle instrumenter for små og mellemstore virksomheder, som finansieres gennem samhørighedspolitikken og rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation
- forbedre klimaet i medlemsstaterne for mikrokreditinitiativer og udnytte den faglige bistand, der tilbydes i forbindelse med mikrokreditinitiativer gennem Jasmine-faciliteten
- videreføre forpligtelser til institutionel kapacitetsopbygning, da det vil medvirke til at skabe et erhvervsvenligt miljø og fremskynde modernisering af offentlige forvaltninger.

Kommissionen:

- vil sammen med EIF øge økonomisk og tekniske bistand væsentligt for at medvirke til at give lettere adgang til finansieringsinstrumenter
- har fremsat forslag til ændring af bestemmelser for at gøre det lettere at anvende Jeremie-lignende instrumenter.

2.3. Infrastruktur og energi

Det er endnu vigtigere at investere i Europas energi-, transport- og ikt-infrastrukturer og -netværk, når der er udsigt til recession. Kommer man bagud med de planlagte investeringer på dette område, vil det få negative økonomiske konsekvenser på kort sigt og risikere at underminere udsigterne til fremtidig vækst på lang sigt. En recession kunne f.eks. forværre problemerne i de regioner, der har en mindre udviklet energiinfrastruktur, og øge risikoen med hensyn til forsyningssikkerheden i allerede vanskeligt stillede regioner. En sund politik med hensyn til infrastrukturer og fokus på bedre energieffektivitet, produktion af vedvarende energi og bæredygtig transport vil hjælpe Europa med at ride den nuværende økonomiske storm af. Det vil også medvirke til at tackle andre udfordringer såsom at reducere drivhusgasemissioner, beskytte erhvervslivet og forbrugerne mod ustabile brændstofpriser og forbedre lokalmiljøet. Støtte i den form giver også mulighed for at sikre beskæftigelsen og beskytte arbejdspladser og virksomheder.

- Transport: Med en bæredygtig transportinfrastruktur for øje er der gennem samhørighedspolitikken afsat ca. 38 mia. EUR til projekter i forbindelse med transeuropæiske transportnetværk (TEN-T) i perioden 2007-2013, og der vil blive ydet finansiering til sekundære forbindelser for at skabe bedre adgang til TEN-T. Programmer under samhørighedspolitikken tager endvidere sigte på at investere i miljømæssigt bæredygtige transportsystemer, herunder ren bytransport.
- Energi: Som fremhævet i den europæiske økonomiske genopretningsplan gør den nuværende finansielle krise det endnu mere påkrævet at modernisere energisektoren i Europa og sprede forsyningskilderne for at sikre tilstrækkelige energiforsyninger til overkommelige priser på et stabilt verdensmarked. Det udvidede EU har arvet dårlige øst-vest/syd-nord-energiforbindelser, som underminerer forsyningssikkerheden og solidariteten på hele det indre energimarked. Samhørighedspolitikken medvirker til at løse dette problem, for der er afsat 675 mio. EUR til at støtte prioriterede TEN-E-projekter i perioden 2007-2013, og 4,8 mia. EUR vil gå til at udvikle vedvarende energi, bl.a. i form af støtte til decentraliseret energiproduktion og fjernvarme. De 4 mia. EUR, der er nævnt i den europæiske økonomiske genopretningsplan, til investering i energisammenkoblinger, vil være et supplement til bevillingerne under samhørighedspolitikken.
- Bedre energieffektivitet vil blive af afgørende betydning for Europas konkurrenceevne, og her er der alt at vinde og intet at tabe i forbindelse med bekæmpelse af klimaændringer. Investeringer i energieffektive foranstaltninger giver umiddelbare fordele. De reducerer nemlig husholdningernes og virksomhedernes udgifter, skaber vækst og arbejdspladser og tilskynder til at gå over til en økonomi med lavt kulstofforbrug. Der er allerede afsat ca. 4,2 mia. EUR under samhørighedspolitikken for 2007-2013 til at støtte bedre energieffektivitet på en lang række områder.

- Højhastighedsinternetforbindelser til alle EU-borgere: Der er allerede afsat 2,2 mia. EUR under samhørighedspolitikken relevante programmer til ikt-infrastrukturer i perioden 2007-2013. De 1 mia. EUR til højhastighedsinternet, som er omtalt i genopretningsplanen, vil være et supplement til disse bevillinger.
- Kvalifikationer med henblik på en økonomi med lavt kulstofforbrug: I forbindelse med overgangen til et samfund med lavt kulstofforbrug bliver det nødvendigt at indkredse og tilvejebringe nye kvalifikationer med henblik på nye job, herunder "grønne" job. Den del af samhørighedspolitikken programmer, som vedrører menneskelig kapital, bør anvendes til at supplere medlemsstaternes indsats på dette område.

Med henblik på at forbedre og fremskynde udarbejdelsen af større projekter under samhørighedspolitikken på disse og andre prioriterede indsatsområder har Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) udviklet den såkaldte Jaspers-facilitet – "Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions"⁶. Den hjælper forvaltningsmyndigheder i EU-12 med at udarbejde store investeringsprojekter inden for EU's prioriterede infrastrukturområder.

Jessica-initiativet, "Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas", er et særskilt initiativ, som Kommissionen, EIB og Europarådets Udviklingsbank (CEB) har taget for at fremskynde og forbedre bæredygtige investeringer i energieffektivitet, bytransport, ikt-infrastrukturer, regenerering osv. i byområder.

– **I forbindelse med infrastruktur og energi opfordres medlemsstaterne derfor til at:**

- maksimere brugen af nationale og regionale programmer for at sikre en fortsat stigning i brugen af vedvarende energikilder
- maksimere brugen af nationale og regionale programmer til at sikre stor energieffektivitet i nye og eksisterende bygninger ("efterfølgende forbedring"), også i forbindelse med husholdninger med lav indkomst
- bruge midlerne til at omskole arbejdstagere eller opgradere deres kvalifikationer med henblik på nye job i en økonomi med lavt kulstofforbrug
- bruge Jaspers-faciliteten i fuldt omfang til at forberede strategiske infrastrukturer og anvende samhørighedspolitikken bistand til store projekter bedst muligt
- udnytte alle Jessica-facilitetens muligheder i forbindelse med integreret finansiering af byudvikling
- udnytte synergierne i forbindelse med udvikling af forskellige infrastrukturer og mellem Fællesskabets forskellige finansieringskilder (samhørighedspolitik, TEN-T, TEN-E, det 7. rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling, rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation og EIB) og EBRD.

⁶ Jaspers er en facilitet for teknisk bistand under Kommissionen, EIB, EBRD og KfW, som tilbyder bistand på alle trin i projektudarbejdelsen.

Kommissionen foreslår følgende:

- Jaspers-facilitetens muligheder for at yde teknisk bistand øges med 25 % fra 2009. Det vil i høj grad bidrage til at fremskynde udarbejdelsen af store projekter. Kommissionen indgår i et tæt samarbejde med de andre partnere i Jaspers-faciliteten med denne forøgelse for øje.
- Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) ændres for at bane vej for støtte til bedre energieffektivitet og vedvarende energi i boliger til fordel for husholdninger med lav indkomst i alle medlemsstaterne.
- Bestemmelserne ændres for at forbedre mulighederne for national finansiering i form af naturalydelser i forbindelse med Jessica-instrumenter.

2.4. Forskning og innovation

Planlagte investeringer under samhørighedspolitikken i videnøkonomien – anslået til 86 mia. EUR eller 25 % af de samlede investeringer⁷ - bør fortsat prioriteres til trods for den nuværende økonomiske nedgang. Der er en tæt sammenhæng mellem private kapitalinvesteringer inden for F&U og økonomien som helhed, og derfor er det navnlig vigtigt at bevare stabile offentlige udgifter og skabe et handlekraftigt europæisk forskningsområde for at sikre, at økonomien i tilstrækkelig grad fokuserer på forskning og innovation, som er grundlaget for vækst på lang sigt. Europa har ikke råd til at være risikosky, når det drejer sig om at investere i produktion af ny viden og innovation, navnlig ikke på indeværende tidspunkt.

Uden handlekraftig europæisk F&U og innovation inden for alle sektorer vil det ikke være muligt at realisere Lissabonmålsætningerne om vækst og jobskabelse og finde bæredygtige løsninger på presserende miljøspørgsmål som de udfordringer, der ligger i klimaændringer og energiforsyningen. Samhørighedspolitikken har skabt et godt grundlag for at kunne blive ved med at finansiere F&U- og innovationsstrategier. I erkendelse af, hvor stor en rolle øget investering i F&U spiller, hvilket også fremgår af den betydning, investeringerne tillægges i de strategiske retningslinjer for samhørighedspolitikken, er de planlagte investeringer under samhørighedspolitikken på disse områder øget kraftigt for 2007-2013 for alle medlemsstaterne.

Tidligere erfaringer har tydeligt vist, at hvis foranstaltninger forbindelse med forskning og innovation skal lykkes, er det nødvendigt at fokusere på præcise prioriterede aktioner og sikre en konsekvent indsats. Det er meget vigtigt at gøre en indsats for at bevare de planlagte investeringer, hvis det skal lykkes for Europa at forbedre mulighederne for at innovere i ordets bredeste forstand og i den forbindelse også markedsføre nye produkter og serviceydelser. Det kan blive lidt af en udfordring for medlemsstaterne at holde fast ved deres forpligtelser med hensyn til F&U og innovation på grund af den nuværende kreditstramning og presset på de offentlige finanser, men den offentlige sektor bliver nødt til at spille en ledende rolle og sikre et stabilt investeringsklima for F&U og innovation og være så godt forberedt som muligt på det næste opsving.

⁷ Regions delivering innovation through Cohesion Policy, SEK(2007) 1547 af 14.11.2007.

Medlemsstaterne opfordres derfor til at:

- fortsætte med at anvende deres programmer under samhørighedspolitikken til at investere i F&U-infrastruktur til forskning i kapacitetsopbygning, mindre industristyrket F&U-infrastruktur i videnintensive klynger og menneskelig kapital inden for områder med betydeligt vækstpotentiale (f.eks. ikt, energieffektivitet og energiteknologier med lavt kulstofforbrug)
- udnytte synergier mellem Fællesskabets samt offentlige og private kilder til finansiering af forskning og innovation i fuldt omfang for at sikre, at prioriteterne inden for disse områder fortsat finansieres.

3. FORSLAG OG HENSTILLINGER

I den overordnede europæiske økonomiske genopretningsplan, som Kommissionen har foreslået, slås der til lyd for en større finanspolitisk saltvandsindsprøjtning, som kombinerer nationale tiltag og fællesskabsaktioner. I erkendelse af, at både privat finansiering og offentlige budgetmidler sandsynligvis vil komme under pres i den nuværende økonomiske situation, foreslås der en række foranstaltninger i tilknytning til fremskyndelse af investeringer under samhørighedspolitikken for at benytte sig af strategiens fokus og stabilitet. Foranstaltningerne er en kombination af lovgivningsforslag, som Kommissionen har fremsat til hurtig vedtagelse af de relevante institutioner, og initiativer, som tager sigte på at udnytte i de eksisterende instrumenter fuldt ud.

Forslagene til målrettede lovgivningsændringer⁸ kan beskrives som følger:

- Foranstaltning til forbedring af cash flow hos de offentlige myndigheder, som er ansvarlige for at gennemføre nationale og regionale programmer. Bestemmelserne omfatter et yderligere forskud i 2009 og foranstaltninger, som kan fremskynde godtgørelse af udgifter i forbindelse med store projekter og statsstøtteordninger.
- Præcisering af bestemmelser for at gøre det lettere at anvende finansieringstekniske midler til at fremskynde brug af adgang til finansieringsforanstaltninger.
- Forenkling i forhold til udvidet brug af faste satser og faste beløb i forbindelse med udgifter for at sætte offentlige myndigheder i stand til at forberede projekter og foranstaltninger hurtigere.
- Udvidelse af mulighederne for at støtte investeringer i bedre energieffektivitet og vedvarende energi i boliger til fordel for husholdninger med lav indkomst i EU-27.

Kommissionen foreslår som supplement til de foreslåede lovgivningsændringer følgende principper og aktioner som en rettesnor for medlemsstaterne, således at de kan udnytte de eksisterende muligheder fuldt ud og forberede sig på at anvende de foreslåede lovgivningsændringer.

⁸ Forslag til ændring af forordning (EF) nr. 1083/2006 om EFRU, ESF og Samhørighedsfonden, KOM(2008) 803, forslag til ændring af forordning (EF) nr. 1080/2006 om EFRU, KOM(2008) 838, forslag til ændring af forordning (EF) nr. 1081/2006 om ESF, KOM(2008) 813.

- **Fokuser på intelligente investeringer:** Under de nuværende usædvanlige omstændigheder kan medlemsstaterne og Kommissionen undersøge mulighederne for at ændre de operationelle programmets målsætninger og prioriterede indsatsområder for i højere grad at fokusere på investeringer inden for områder med umiddelbart vækstpotentiale og/eller presserende problemer. Der kan f.eks. være tale om at investeringer i energieffektivitet, rene teknologier, miljøserviceydelser, infrastruktur og sammenkoblinger, bredbåndsnetværk, udarbejdelse af prognoser over fremtidige behov på arbejdsmarkedet og tilpasninger med henblik herpå eller adgang til nye finansieringsmuligheder for små og mellemstore (forskningsintensive og innovative) virksomheder. Medlemsstaterne opfordres til i tæt samarbejde med Kommissionen omgående at prioritere sådanne produktivitetsforbedrende investeringer inden for de nuværende programmer.
- **Udnytte muligheder for innovativ finansiering til små og mellemstore virksomheder:** Jeremie-lignende instrumenters muligheder for at give små og mellemstore virksomheder adgang til finansiering bør udnyttes fuldt ud. Medlemsstaterne opfordres til at deltage aktivt i den netværksplatform, som Kommissionen iværksætter i samarbejde med EIF i 2009.
- **Udnytte eksisterende muligheder:** De eksisterende programmets strategiske tilgang og brede anvendelsesområde giver allerede et stort spillerum. I princippet kan de programansvarlige foretage en tidsmæssig tilpasning af udgifterne og gennemførelsen inden for de forskellige prioriterede områder og modtagerkategorier eller erstatte interventioner med supplerende foranstaltninger. Kommissionen vil gøre sit bedste for at bistå medlemsstaterne og opfordrer dem til at udnytte det spillerum, bestemmelserne giver, fuldt ud.
- **Fremskynde programmer:** Med fremskyndelse af programmernes gennemførelse for øje opfordrer Kommissionen medlemsstaterne til at færdiggøre fastlæggelsen af deres nationale forvaltnings- og kontrolsystemer i tråd med de relevante bestemmelser og principper. Det vil gøre det muligt at fremskynde de mellemliggende finansielle transaktioner som helhed og samtidig overholde princippet om forsvarlig økonomisk forvaltning.
- **Bevare offentlige investeringer:** For at tackle de udfordringer, der ligger i at sikre tilstrækkelig samfinansiering, kan medlemsstaterne variere Fællesskabets og de nationale bidrag til de enkelte projekter i et givet program. Visse operationer kunne f.eks. finansieres 100 % med midler fra samhørighedspolitikken i 2009. En sådan koncentration af støtten i opstartsfasen skal udlignes af operationer, som udelukkende finansieres ved hjælp af nationale midler eller med højere nationale finansieringssatser, inden udgangen af programmeringsperioden.

– **Medlemsstaterne opfordres til at:**

– udnytte alle muligheder for at fremskynde nødvendige interventioner i de aftalte målsætninger for programmerne – mobilisere det eksisterende og det foreslåede yderligere forskud i 2009 med henblik på at forfinansiere prioriterede interventioner og få en hurtig start på programmerne for 2007-2013

- undersøge, om der i tillæg til det spillerum, bestemmelserne allerede giver, også er behov for programændringer som en nødforanstaltning for at fremskynde resultater
- bruge deres nationale strategirapporter⁹, som skal foreligge inden udgangen af 2009, til at aflægge rapport om de første resultater i den nye programrunde. Rapporterne er blevet endnu vigtigere i lyset af de nye økonomiske forhold. De kunne om nødvendigt omfatte mere gennemtænkte, grundlæggende forslag til den strategiske revision af programmerne og deres målsætninger, efterhånden som der bliver mere klarhed omkring virkningerne af den nuværende recession.

Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaterne undersøge:

- eventuelle ændringer af de operationelle programmer på et tidligt tidspunkt for at tage højde for nye behov, forenkle behandlingen og fremskynde gennemførelsen af fastlagte prioriteter
- eventuelle ændringer af de operationelle programmer på et tidligt tidspunkt for at indføre finansiering af investeringer i energieffektivitet og vedvarende energi i boliger i programmer i EU-15 samt udvide sådanne investeringer i EU-12.
- Endelig vil Kommissionen hurtigt undersøge anmodninger om en beskeden forlængelse af fristen for afslutning af programmerne for 2000-2006 for at give mulighed for at udnytte allerede indgåede forpligtelser mest muligt og afhjælpe problemer med at rejse kapital i slutningen af 2008.

4. KONKLUSION

Samhørighedspolitikken yder et væsentligt bidrag til realøkonomien ved at realisere vækst og jobskabelse i EU og dagsordener for bæredygtig udvikling. Samhørighedspolitikken yder med væsentlige finansielle investeringer og decentral forvaltning med fokus på bedre offentlig beslutningstagning, ansvarlighed og kontrol et afgørende bidrag til vækst og jobskabelse på lokalt og regionalt niveau, hvor EU-borgerne kommer til at føle virkningerne af den finansielle og økonomiske krise. Samhørighedspolitikken sigter allerede mod at støtte de medlemsstater og regioner, der har mest brug for det, for på den måde at mindske forskelle, fremme vækst og styrke EU's økonomiske og sociale samhørighed.

I betragtning af den økonomiske nedgang vil gennemførelsen af de lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger, der er omhandlet i denne meddelelse, yde et stort bidrag til den europæiske økonomiske genopretningsplan. Ved at fremskynde og koncentrere investeringerne under samhørighedspolitikken i opstartsfasen kan der skabes efterspørgsel i centrale økonomiske sektorer og tilvejebringes en vigtig finansiel saltvandsindsprøjtning på kort sigt, samtidig med at der ydes bistand til de direkte berørte. Det er vigtigt at blive ved med at fokusere på de "øremærkede" prioriterede investeringer fra Lissabon, for de kan

⁹ I henhold til artikel 29 i forordning (EF) nr. 1083/2006 bør disse rapporter bl.a. omhandle programmernes bidrag til samhørighedspolitikens målsætninger og fremme af konkurrenceevne og jobskabelse, samt komme ind på den sociale og økonomiske situation.

bidrage til hurtigere genopretning og tage højde for langsigtede udfordringer såsom bedre konkurrenceevne og tilpasning til en økonomi med lavt kulstofforbrug.

Hvis disse foranstaltninger skal gennemføres hurtigt, kræver det et tæt samarbejde mellem de øvrige europæiske institutioner, medlemsstaterne, de berørte parter i programmerne og Europa-Kommissionen.